

Студент 3 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОБЛІК РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ У КРЕДИТ ТА З РОЗСТРОЧКОЮ ПЛАТЕЖУ

Анотація. Розкрито економічну сутність понять "реалізація товарів у кредит" та "реалізація товарів із розстрочкою платежу". Досліджено особливості процедури споживчого кредитування населення. Проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку реалізації товарів у кредит та з розстрочкою на підприємствах.

Аннотация. Раскрыта экономическая сущность понятий "реализация товаров в кредит" и "реализация товаров с рассрочкой платежа". Исследованы особенности процедуры потребительского кредитования населения. Проанализированы основные проблемы, связанные с организацией и ведением учета реализации товаров в кредит и с рассрочкой на предприятиях.

Annotation. The economic essence of the concepts of sale of goods on credit and sale of goods on deferred payment is investigated. The peculiarities of consumer lending procedures are studied. The basic problems related to the organization and accounting of selling goods on credit and by installment in the workplace are analysed.

Ключові слова: відсотки, дохід, кредит, реалізація товарів, розстрочка.

На сучасному етапі розвитку економіки важливе місце займає подальше вдосконалення порядку кредитування споживчих потреб населення, зокрема при продажу товарів фізичним особам у кредит, тобто на умовах відстрочення або розстрочення кінцевого розрахунку, на визначений строк і під відсоток. Продаж товарів у кредит створює покупцям можливість придбати необхідні товари, не маючи при собі значної суми коштів, не заощаджувати протягом тривалого терміну гроші на купівлю уподобаної речі. Для торговельних організацій – це ще один зі способів прискорення реалізації товарів розширення ринку збуту товарів, покращення рівня обслуговування покупців.

Торгівлю на виплати може здійснювати будь-який суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності та резидентності. Вона є одним із видів договору купівлі-продажу, за яким одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму. Розстрочку детально розглянуто в статті 695 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ). Згідно з нею за умови продажу товару в кредит покупець не відразу, а поступово погашає вартість товарів, що придбаються. При цьому оформляють договір купівлі-продажу товарів у кредит. Договір між продавцем і покупцем, який здійснюватиме оплату товарів шляхом відрахувань з його заробітної плати (стипендії) за місцем роботи (навчання), складається у трьох примірниках [1].

Істотними умовами договору купівлі-продажу товарів у кредит є ціна товару, порядок, строки і розміри платежів, які повинен проводити покупець. Причому договором передбачається сплата покупцем товару відсотків, розмір яких встановлюється в договірному порядку. Товар продається в кредит за цінами, що діють на день продажу, а зміна ціни на товар не є підставою для проведення перерахунку, якщо інше не встановлено договором або законом. Розрахунки за продані у розстрочку товари проводяться один раз на місяць у строки, визначені договором.

Кредити надаються фінансовими установами, зокрема банками. Вони оплачують товар, вибраний покупцем, переказуючи суму кредиту продавцю товару.

Відсотки за товарним кредитом повинні визначатися у вигляді фіксованих сум, відсотків від основної суми боргу.

Товарний кредит розглядається в оптовій торгівлі. Для чіткого роз'яснення обліку товарного кредиту необхідно його проаналізувати з двох боків: власне постачання товарі (робіт, послуг) і постачання послуг – нарахування і сплата відсотків.

Передача товарів покупцю при товарному кредиті в податковому обліку в продавця виникає валовий дохід на суму проданих товарів.

Валовий дохід зараховується у балансі продавця на момент відвантаження товарів. Щодо робіт, послуг – на дату фактичного надання результатів робіт, послуг платником податків.

Дохід продавця також зростає на суму відсотків, що нараховуються за надання товарного кредиту на дату нарахування відсотків у терміни, зумовлені кредитним договором.

Виникнення податкових зобов'язань із ПДВ при продажу відбувається за першою з подій, і виникнення валового доходу [2].

Відповідно при одержанні товарів у податковому обліку покупця виникають валові витрати, включаючи суму відсотків за користування кредитом і податковий кредит із ПДВ.

Відсотки за користування позиками в первісну вартість не включаються, а відносяться на витрати того періоду, де вони були здійснені [3].

ТОВ "Мрія" уклало договір на продаж товарів у кредит із ПП "Темп". Продажна вартість товарів за договором складає 30 000 грн, у тому числі ПДВ – 5 000 грн. Розрахунок за продані товари відбувається через 3 місяці після продажу (передачі товарів покупцю). За відстрочку платежу покупець щомісяця сплачує відсотки в розмірі 600 грн, у тому числі ПДВ – 100 грн.

Сума відсотків за товарним кредитом за три місяці складає 1 800 грн (600 × 3 міс). Загальна вартість товару за договором – 31 800 грн. Собівартість проданого в кредит товару складає 15 000 грн.

Відображення операцій з продажу товарів у кредит в обліку продавця і покупця наведено у таблиці [4].

Таблиця

**Відображення в бухгалтерському обліку операцій
з продажу товарів у кредит**

Зміст операцій	Сума	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1. Облік у продавця			
Відвантажено товари	30 000	361	702
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	5 000	702	641
Відображено собівартість реалізованого товару	15 000	902	281
Списано на фінансові результати дохід від реалізації товару	15 000	702	791
Списано на фінансовий результат собівартість реалізованого товару	15 000	791	902
Нараховано відсотки за товарним кредитом за договором за 1-й місяць	600	373	719
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	100	719	641
Списано на фінансовий результат дохід за на нарахованими відсотками	500	719	791
Отримано відсотки від покупця	600	311	373
2. Облік у покупця			
Отримані товари від продавця	25 000	281	631
Відображено податковий кредит із ПДВ	5 000	641	631
Відображено витрати за відсотками за товарним кредитом за 1-й місяць	500	952	685
Відображено податковий кредит із ПДВ за відсотками	100	641	685
Здійснено оплату відсотків	600	685	311
Списано витрати за відсотками на фінансовий результат	500	791	952
З поточного рахунку перераховано оплату за товар	30 000	631	311

В умовах низьких грошових доходів населення надзвичайно важливе значення має розширення продажу товарів у розстрочку. Дана форма торгівлі надзвичайно популярна в усіх країнах світу. Разом із тим в Україні вона сьогодні застосовується обмежено.

За своєю сутністю продаж товарів із розстрочкою платежу – один з видів товарного кредиту, але розповсюджений у роздрібній торгівлі.

Передача у розпорядження покупцеві товарів, що придбаваються у розстрочку, здійснюється за умови внесення першого внеску (завдатку) з передачею права власності на такі товари після кінцевого розрахунку. Саме це і є відмінністю торгівлі в розстрочку від торгового кредиту.

Згідно з правилами сума розстрочки, що надається, не повинна перевищувати розмір суми заробітних плат, які залежать від терміну розстрочки. У разі, якщо вартість товарів перевищує граничну суму розстрочки, то покупець зобов'язаний погасити різницю при одержанні товару шляхом внесення готівки до каси продавця або безготівкового перерахування через банківські установи [5].

При продажу у розстрочку транспортного засобу в розрахунок або в акті прийняття-передачі проставляється відмітка "Розстрочка", яка також повинна бути у свідоцтві про державну реєстрацію.

Погашення суми розстрочки покупець може здійснювати шляхом внесення готівки до каси продавця або шляхом безготівкового перерахування через банківські установи. На підставі письмової заяви покупця розрахунки можуть проводитися підприємством, де працює (навчається) покупець, шляхом відрахування з його заробітної плати (стипендії) суми чергового платежу та відсотків за наданий кредит у строки та у розмірах, що передбачаються договором.

У разі затримки чергового платежу нараховується відсоток обумовлений в договорі і стягується пеня за кожен день затримки. За умов затримки більше 3-х місяців продавець має право звернутися з позовом до суду. За процентами за розстрочку дохід визначається на дату їх нарахування, зазначену в договорі.

В обліку за договором продажу з розстрочкою платежу відображається дохід у продавця на суму контрактної вартості товару без ПДВ після кінцевого розрахунку. Щодо податкового зобов'язання з ПДВ, воно виникає у момент передачі товарів у розпорядження покупця.

Слід зазначити, що здійснення кредитування споживчих потреб населення, у тому числі при продажу товарів фізичним особам у кредит, зокрема на умовах розстрочення кінцевого розрахунку, на визначений строк і під відсоток, є справою важливою й актуальною. Споживче кредитування сприятиме більш повному задоволенню різноманітних споживчих потреб населення, підвищенню його життєвого рівня та соціально-економічному розвитку країни.

Наук. керівн. Шушлякова О. В.

Література: 1. Цивільний кодекс України. – К. : Кондор, 2003. – 400 с. 2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <http://rada.gov.ua>. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>. 4. Маляревський Ю. Д. Облік у галузях виробництва і послуг : навчальний посібник / Ю. Д. Маляревський, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 400 с. 5. Про затвердження Правил торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011 р. № 383 // Урядовий кур'єр. – 2011. – 12 с. 6. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III // Урядовий кур'єр. – 2001. – 3 с. 7. Про захист прав споживачів : Закон України від 1 грудня 2005 р. № 3161-IV // Урядовий кур'єр. – 2006. – 14 с.